

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XI. Exposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Quod verum est in ordine ad ipsos compromittentes, non item vt Confirmatori præiudicetur, quò minus de iuribus electionis & iure electi, pro quo arbitri iudicarunt, cognoscere possit, ac debeat. Verùm hoc loco in ipsum Confirmatorem compromissio facta fuit, vt & in c. cum inter, 2 r. de elect.

2 NOTANDVM I. Arbitr suam sententiam, seu laudum in præsentia partium compromittentium pronuntiare debet; quamobrem partes citare potest, vt ad certum diem compareant: Vt hic apparet, & in l. Quid tamen, 2 r. §. plenum, in fine, ff. eod. Debet autem arbitr intra tempus, quod illi à partibus constitutum fuit, arbitrium ferre, alioquin expirat compromissum; nisi temporis prorogandi potestas arbitro data sit, l. non distinguemus, 3 2. §. vlt. & l. seq. ff. eod. Sin autem tempus nullum arbitr definitum fuit, tunc intra tempus, quod congruum videri potest, postulante parte altera, ad sententiam dicendam cogi potest, sicuti docet Mol. tr. 5. disp. 43, fin. Vide l. quod tamen, 2 r. aliàs incipit, si cum dies, ff. eod. vbi etiam disputatur, in quo loco arbitri pronuntiare debeant.

3 NOTANDVM III. Si ex duobus in discordia electis alter moriatur, aut renuntiet, aut ei causa abiudicetur, ad nouam electionem procedi non potest, donec lis super iure coelecti superstitis finita sit. Ita etiam habetur in c. 1. & 2. Vt lite pendente, in 6.

4 NOTANDVM IV. Si in ordinarium super causa electionis compromissum sit, licet morte vnus compromittentium finiatur potestas compromissi, vt dicam in c. vlt. hoc tit. non tamen finitur iurisdictio eius ordinaria. Vide Abb. hic, n. 4.

CAPITVLVM XI.

Exposita.

PARAPHRASIS.

Inter Episcopos Feltrensem & Beluennensem ex vna parte, & ciues Teruifinos

ex altera parte controuersia erat super districtu & quibusdam alijs rebus. Ea per Episcopum Hostiensem Apostolicæ Sedis legatum terminata fuit. Sed postea alijs exinde ortis discordijs, partes compromiserunt in Ducem Venetorum, obsidibus ab vtraque parte datis. Sed & Papa Honorius III. eidem Duci per litteras mandauit, vt partes componere curaret. Sed cum Dux à Legato antea latam sententiam immutare ausus esset, rescripsit Honorius; Intentionis suæ non fuisse, ei committere, vt controuersias lata per Legatum sententiâ sopitas reuocaret: Quare mandat quibusdam à se delegatis, vt non obstantibus prioribus litteris suis, quæcunque per Ducis arbitrium aduersus Legati sententiam decreta esse inuenerint, in irritum reuocent, ac directè prohibeant Duci, ne vterius in compromisso procedat; eundemque ad restitutionem obsidum, quos ad compromissi obseruationem stabiliendam acceperat, per censuram Ecclesiasticam compellant.

SYMMARIVM.

1. *Compromissum fieri non potest super ijs, quæ per certam sententiam decisa sunt.*
2. *Ad confirmationem compromissi obsides dari possunt.*

NOTANDVM I. Compromissum fieri non potest super ijs, quæ per indubitam sententiam decisa sunt. Nam compromissum, sicuti & transactio, super causa dubia fieri debet, non super certa. Ita Innoc. hic, Ioann. Andr. n. 3. Imola n. 2. quamuis aliter Abb. hic n. 3. Cur autem in casu isto arbitrii Ducis non valuerit, causa manifesta est, quia excessit limites compromissi. Cum nec Episcopus potuerit in Ducem compromittere super iuribus Ecclesiæ per Legati sententiam acquisitis, neque Papa voluerit tale compromissum committere, aut concedere.

NOTANDVM II. Ad confirmationem compromissi obsides dari possunt. Idque

que constituta esse inter viros potentes, ait Abb. hic n. 1. quippe qui non ita facile conueniri, aut cogi possunt ad arbitrij obseruationem.

CAPITVLVM XII.

Innotuit.

PARAPHRASIS.

Inter Guilielmum & Ottonem Laicos controuersia erat super quadam pecunie summa. Papa eam quibusdam Iudicibus commisit; qui cum in causa procederent, denique partes in duos arbitros compromiserunt, ea forma, vt si ipsi discordarent, Iudices delegati tertium ipsis arbitrum adiungerent, retenta penes se potestate partes ad arbitrij obseruationem compellendi. Et ita quidem factum, vt cum duo illic conuenire non possent, tertius ipsis adiunctus fuerit, qui cum eorum altero consentiens, contra vnum compromittentium sententiam tulit. Et cum Iudices illi delegati eum ad obseruationem compellere vellent, is se grauari sentiens, ad Sedem Apostolicam appellauit. Sed Iudices, appellatione non obitante, excommunicationis sententiam in eundem tulerunt. His intellectis, respondit Gregorius IX, si ita se res habeat, excommunicationis istam sententiam declarandam esse irritam: eod quod Cæsareis legibus decretum sit, vt compromissum de assumenda persona incerta nullius roboris sit.

SUMMARIUM.

1. A Iudicibus in fauorem partium delegatis transitus fieri potest ad arbitros.
2. Et ab his arbitris rursum ad Iudices delegatos recedi potest, cum horum iurisdictione durante controuersia duret.
3. Non valet compromissum factum in duos cum adiecto, vt in casu discordia eligatur tertius, nisi certa persona nominetur, v. g. Sempronius.

4. In hoc casu arbitri discordes cogendi sunt à Iudice, vt tertiam personam sibi assumant, cuius auctoritati pareatur.
5. Et is non erit verus compromissarius arbiters, sed potius diremptor ex legis prescripto constitutus.

NOTANDVM I. Si causa Iudicibus delegata sit in fauorem partium, possunt & relictis Iudicibus delegatis, in arbitros compromittere: cum fauori rescripti renuntiare queant. c. ad Apostolicam, 16. de regul. vbi dicitur, quod aliquis renuntiare possit ei, quod pro se introductum est. Sectus autem erit, si ob fauorem publicum causa delegata sit, sicuti hic monet Abb. n. 2.

His adde primò; Quod partes eo etiam modo à Iudicibus ad arbitros recedere possunt, vt tamen Iudices retineant potestatem compellendi partes ad arbitrij obseruationem; & eatenus prorogare Iudicum delegatorum iurisdictionem, vt ex hoc c. colligitur: quandoquidem id factum Pontifex non reprobatur.

Adde secundò: Quod partes, si velint, relicto compromisso, si res integra sit, iterum ad Iudices delegatos recurrere possunt; cum eorum iurisdictione extincta non sit, dum controuersia manet, sicuti ex communi Imola hic docet, n. 6. adeò vt si per compromissarios non expediat, eam reassumere possint.

NOTANDVM II. Si in duos arbitros à partibus compromissum sit, ea conditione, vt si inter se dissentiant, assumant tertium, non valet compromissum: sectus, si certa persona nominatur, v. g. vt Sempronius adiungatur. Ita habetur in l. Item si vnus, 17. §. Si in duos, ff. hoc tit. Ratio ibi adiungitur; Quia fieri posset, vt etiam in eligendo tertio, si is à partibus nominatus non sit, arbiter dissentiret, ideòque causa nunquam expediretur.

Quid itaque fiet, si in duos arbitros compromissum sit, & ij discordent? Respondeo, huic casui prouisum esse in cit. l. Item, §. Principaliter; A Iudice cogendos esse, vt tertiam personam sibi assumant, cuius auctoritati

P p p p p pare-